

Cestou do Jeruzaléma

Převod materiálu
Radka Věelná
Pořadí v lekci
13

Téma

Neporozumění nejbližších (Ježíš o kříži, ušedníci o protekci)

Cíl

- Dítě pochopí, že Ježíš má jiná měřítka na to, kdo je velký a významný.
 - Dítě budou přemýšlet o tom, jak můžeme pomáhat a sloužit druhým.
-

Pro učitele

Biblický text: Mk 9,30-41; Mk 10,35-45

Výkladové poznámky

V Ježíšově příběhu se začíná schylovat k **cestě do Jeruzaléma**. Od Cesareje Filipovy, kde zazní Petrovo vyznání, přes Galileu, Judsko a krajinu Jordánu Ježíš se svými ušedníky směřuje do Jeruzaléma, kde ho čeká utrpení a smrt. Třikrát na této cestě slyšíme z Ježíšových úst odpověď utrpení, což naznačuje, že Ježíš ušedníky systematicky připravuje na to, co je čeká a o čem půjde v Jeruzalémě. Pokaždé se však jeho slova setkají s neporozuměním ušedníků a s reakcí, která dává najevo, že přemýšlejí úplně jinak než Ježíš.

První odpověď utrpení zazněla od Ježíše po Petrovém vyznání u Cesareje Filipovy a Petr si po ní vzal Ježíše stranou a začal ho kárat (Mk 8,31-33). Ježíš mu na to řekl „Jdi za mnou, satane“.

Druhá odpověď utrpení zazní, když procházeli Galileou (Mk 9,30-32). Ježíš v ní říká, že **Syn člověka je vydáván do rukou lidí** (v první a třetí odpovědi se mluví o tom, že bude zavržen a vydán do rukou starších, velekněží a zákoníků) — je zde sloveso, které znamená **vydat, předat**, ale také **zradit** a bude klíčové v našim příběhu. Výraz **Syn člověka**, který o sobě Ježíš užívá, může znamenat prostě **člověk** nebo **já**. Může to ale také být narážka na apokalyptickou představu Danielova prorockví (Da 7,13). „Syn člověka bývá spojen s představou Posledního soudu: buď přímo jako soudce nebo ústředník sporu, který se soudí s tím Zlým před Boží tváří. I v odpovědích utrpení je Syn člověka pevně spojen se soudem, jenom přiblíží předvídaného soudního procesu je nečekaný.“ (J. Mrázek)

V Kafarnaum vyjde najevo, že ušedníci se cestou dohadovali, kdo z nich je největší. Ježíš jim ukáže jiné pojetí: „Kdo chce být první, buď ze všech poslední a služebníkem všech.“

Postaví pak do středu dítě — považované obecně za málo významné. Kdo přijme dítě v jeho jménu, přijímá v něm Ježíše i toho, kdo ho poslal (srov. podobnoství o posledním soudu, Mt 25,31-45: „Cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratřím, mně jste učinili.“).

Třetí odpověď utrpení zazní na cestě do Jeruzaléma (10,32-35). Ušedníci byli zaraženi a ti, kdo šli za nimi, se báli. Začíná být zřejmé, že Ježíšova cesta do Jeruzaléma může mít tragický konec. Třetí odpověď je nejrealističtější a detailní. Stejně jako ostatní odpovědi utrpení končí slovy „po těchto dnech vstane“.

Zdá se, že Jakub a Jan, synové Zebedeovi, „přeslechnou“ slova o utrpení a reagují až na zmínku o zmrtvýchvstání. Uchvácení bezprostředností snaží se zajistit si **místa po Ježíšově pravici a levici v jeho slávě** (je možné, že vycházejí z Iz 53,12, podle něhož Hospodinův služebník svou obětí spravedlnost a podíl mnohým). Ježíš ve své odpovědi mluví o **kalichu**, který bude pít, a o **křtu**, kterým bude křtěn. **Pít kalich** je starozákonní vyjádření utrpení (srv. Iz 51,17). Křest je spojen s představou smrti, opuštění minulosti v naději nové, Boží skutečnosti (srv. 1. Kor 6,4). „Před kalichem radosti v království Božím musí učedníci požívat s kalichem utrpení a každý žlověk musí požívat se skutečností smrti.“ (P. Pokorný) Takovou cestou mohou učedníci jít. Ale usilovat na základě toho o prvenství v nebeské slávě, to ne. V Božím království platí zásada služby shrnutá ve slovech: „Syn žlověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za všechny.“

Úskalí

Do vyprávění o cestě do Jeruzaléma vkládá Marek další Ježíšova slova, vyučování i uzdravení, které jsme zde pominuli.

Zvlášť v menších díttech mohou odpovědi utrpení vzbuzovat úzkost. Proto se spíše soustředíte na schéma: Ježíš mluví o něčem těžkém, co ho trápí — učedníci se zabývají tím, kdo z nich je důležitější — Ježíš jim vysvětluje, že u Boha je větší ten, kdo slouží.

Odkazy

Pokorný, Petr: *Evangelium podle Marka*. Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2016

Mrázek, Jiří: *Evangelium podle Matouše*. Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2011

Linden, Nico ter: *Povídá se... podle Marka a podle Matouše*. Benešov: Eman, 2009

Linden, Nico ter: *Král na oslu*. Benešov, Eman: 2011

Pro děti

Předškoláci

Připravte obrázky různých lidí a profesí: učitel, policista, farář, prezident, uklízečka, lékař, sestřička, maminka, dítě, miminko... Zeptejte se dítěte, kdo z nich je důležitější nebo méně důležitý.

Pak vyprávějte příběh (stačí pouze druhá odpověď utrpení a reakce na ni):

Ježíšovi učedníci se taky někdy hádali o to, kdo z nich je důležitější a lepší a větší. Šli spolu po cestě a oni se vzadu, aby to Ježíš neslyšel, dohadovali.

Zeptal se jich pak: „O čem jste se to cestou bavili?“

Učedníci mlčeli, protože se styděli.

Ježíš se posadil, všechny je zavolal k sobě a řekl: „Víte, kdo je u Pána Boha nejvyšší? Ten, kdo nejvíce pomáhá druhým. Kdo z vás chce být první, tak ať si nejvíce všimá těch, kdo jsou třeba menší nebo potřebují nějakou pomoc.“

Kolem b?haly n?jaké d?ti a ob?as se i zastavily a zv?dav? poslouchaly. Dosp?lí je n?kdy odhán?li, aby nerušily. Ježíš se na jednu hol?i?ku usmál, a zavolal ji k sob?.

Vzal ji do náruží a ?ekl: „Kdo chce brát vážn? Pána Boha a m?, musí brát vážn? i ty nejmenší a nejslabší.“

Znovu se podívejte na obrázky: Nikdo z nich není nejd?ležit?jší, ale každý z nich m?že n?komu pomáhat. Zkuste u každého p?ijít na to, ?ím a komu m?že pomáhat. M?žeme n?komu pomáhat i my?

Pom?cky: Obrázky r?zných lidí, profesí.

13.2.2 Mladší školní d?ti

Když jsem byla malá, hádaly jsme se se sestrou vždycky o jedno k?eslo v obýváku, odkud bylo nejlíp vid?t na televizi. Každá jsme se snažily si ho zamluvit d?ív než ta druhá. Ta druhá pak byla našťvaná. P?ely jsme se o to, jestli zamluvení platí, i když se jde ta, která tam sed?la, t?eba napít. N?kdy jsme se o to k?eslo asi i praly.

Použijte n?jaký sv?j (lepší) p?íklad nebo se zeptejte d?tí — ur?it? mají se „zamlouváním“ a bojem o to, co má pro n? hodnotu, svou zkušenost.

Víte, že se dokonce i Ježíšovi u?edníci hádali? Hádali se o to, kdo z nich je nejv?tší a nejvýznamn?jší. A dokonce si dva z nich cht?li zamluvit místa vedle Ježíše v nebi. A o takové v?ci se hádali zrovna tehdy, kdy jim Ježíš cht?l ?íct, co ho ?eká.

Byli na cest? do Jeruzaléma a Ježíš v?d?l, že to, co d?lá a ?íká, se n?kterým mocným lidem v?bec nelíbí. Že ho v Jeruzalém? nejspíš zatknou a zabijí.

Neud?lal p?itom nic špatného. Poslouchal Pána Boha a mluvil o n?m, uzdravoval nemocné, kte?í byli vylou?eni ze spole?nosti, odpoušt?l h?íšník?m, jedl s t?mi, na které se ti druzí dívali p?es prsty. A t?m, kte?í si mysleli, že jsou lepší než druzí a vzorn? dodržují všechny p?edpisy, ?íkal, že u Boha je d?ležit?jší milosrdenství. V Jeruzalém? jsou velekn?ží a zákoníci, kte?í si myslí, že oni sami nejlépe v?dí, jaký B?h je a co chce. A budou se snažit Ježíše uml?et. Proto Ježíš ?íká: „Syn ?lov?ka bude vydán do rukou lidí, zabijí ho, ale po t?ech dnech vstane z mrtvých.“

U?edníci tomu moc nerozum?li. Asi i neradi slyšeli o n?jakém utrpení. A necht?li se na to ptát. Byli rádi, že za Ježíšem chodí spousta lidí, kte?í od n?j ?ekají pomoc nebo cht?jí slyšet, co ?íká. Byli rádi, že jsou mu nablízku, a m?li pocit, že Ježíšova sláva tak trochu dopadá i na n?. Vždy? oni jsou taky skoro tak d?ležití, když jsou mu nejbliž.

A za?ali se dokonce dohadovat, kdo z nich je nejd?ležit?jší. Potichu, aby to Ježíš neslyšel.

Ale on se jich pak na to zeptal: „O ?em jste se to cestou bavili?“

A oni ml?eli, protože se za to styd?li.

Ježíš se posadil, zavolal si všechny u?edníky k sob? a ?ekl jim: „Kdo chce být první, bu? ze všech poslední a služebník všech.“

U Boha je to jinak. Nejv?tší je ten, kdo se nežene dop?edu, ale kdo pomáhá druhým.

A když se rozhlédl, uvid?l n?kolik d?tí, které kolem pobíhaly a n?kdy i zv?dav? poslouchaly. Nikdo si jich moc nevšímal. Jsou p?ece ještě malé a ni?emu nerozum?jí!

Ježíš se usmál a kývl na jedno dítě, aby přešlo blíž. Vzal ho do náruče a stoupl si s ním doprostřed mezi všechny ty vážené pány.

A řekl: „Kdo si všímá těch nejmenších a bezbranných, jako je třeba takového dítěte, ten dělá pro mě i pro Pána Boha úplně nejvíc.“

Ježíš jim cestou říkal ještě spoustu jiných důležitých věcí (a když od něj odháněli děti, tak se jich zase zastal). A jednou znova mluvil o utrpení, které ho čeká. O tom, že ho zatknou, budou se mu posmívat, zbíjejí ho a zabijí. A o tom, jak téhož dne vstane z mrtvých.

Jakub a Jan Zebedeovi, dva z jeho učedníků, ale asi poslouchali jenom ten konec. To bude skvělé, až Ježíš vstane z mrtvých a vstoupí do nebeské slávy! Tam bychom hned chtěli být s ním.

A hned je napadlo jít za Ježíšem: „Mistě, máme na tebe prosbu.“

„Co chcete, abych pro vás udělal?“ zeptal se Ježíš.

„Chceme, abys nám v té nebeské slávě držel místo vedle sebe. Jednomu po tvé pravici a druhému po tvé levici.“

Ježíše to rozesmutilo. Věbec nic nepochopili! On mluví o utrpení a kříži, a oni si tu zamlouvají místa a chtějí protekci.

„Nevíte, o co žádáte,“ řekl jim. „Můžete pít kalich, který já piju? A můžete být pokřtěni křtem, kterým já jsem křtěn?“

Pít z nějakého kalichu? A být ponořeni do vody jako Ježíš od Jana Křtitele? Proč bychom nemohli? — Říkali si Jakub a Jan.

Ale Ježíš tu mluvil obrazně — o kalichu hořkosti jako o tom hořkém a těžkém, čím bude muset projít. O utrpení a zkouškách. To si ti dva ještě věbec nedovedou představit. Možná je to jednou taky čeká, když zstanou Ježíšovi věrni. Ale žádné zamlouvání míst v nebeské slávě se tu dít nebude.

Když to slyšeli ostatní učedníci, rozzlobili se na Jakuba s Janem. Ale možná víc proto, že je to samotné dítě nenapadlo, něco si takhle zmluvit. A hned by se zas všichni začali hádat.

Tak si je Ježíš znova všechny zavolal a řekl jim: „Víte, že na světě to chodí tak, vládcové nad těmi druhými panují a utlačují je. Mezi vámi to tak být nemá. Kdo z vás chce být velký, ať tím druhým pomáhá, ať si jich všímá, ať na sebe sám bere nějakou službu a nečeká jen, že by měl někdo sloužit jemu. Vždyť já jsem taky nepřišel na svět proto, abych si dal sloužit, ale abych druhým pomáhal. I do Jeruzaléma teď jdu kvůli lidem, abych tam kvůli nim položil život.“

Myslíte, že to učedníci pochopili? Myslíte, že to chápeme my, kdo Ježíši věříme a chceme se od něj učit?

Můžete před vyprávěním zkusit se svou skupinou, citlivě, podle toho, jak děti znáte, „sociální experiment“:

Přineste nějaké sladkosti (špatně důležitě, třeba bonbóny), kterých bude méně než přítomných dětí. Kdo je dostane? Můžete navrhnout různé možnosti: ti, kdo se první přihlásí — ti, kdo jsou nejstarší — jenom kluci... nebo se s nějakým dítětem domluvte předem, aby si sladkosti zmluvilo. Co si o tom děti myslí?

Zkuste říci, že sladkosti dostane to nejvýznamnější z dětí. Podle jakých kritérií by se rozhodovalo?

Možná budete mít „smělu“ a vaše děti budou spravedlivé a třeba sladkosti jen pro někoho odmítnou. Nebo budou dávat přednost druhým nebo tím nejmenším. Pak je pochvalte, že jsou v tom lepší než učedníci.

Pomůcky: Bonbóny nebo jiné sladkosti.

Starší školní děti

Na velký papír nebo na tabuli napíšeme dva nadpisy: „Kdo je velký?“ a „Kdo je nepatrný?“ Do sloupce k budeme dopisovat, kdo nás napadne, že je veliký (Donald Trump, Ronaldo) a kdo je nepatrný (hladový ?ernoch ve t?etím sv?t?, dítě...)

Jaká jsou kritéria pro to, aby byl n?kdo veliký a jiný nepatrný?

Může se tento status změnit?

Do které ?ásti tabulky by patřil Ježíš?

Rozhovor může sloužit jako motivace k vyprávění příběhu.

Pomůcky: Tabule nebo velký papír, fixy.

Ježíšova slova: „Syn ?lov?ka je vydáván do rukou lidí a zabijí ho. A až bude zabit, po t?ech dnech vstane“ (Mk 9,31) můžete ?íst s r?znou intonací. Ježíš je mohl ?íci smutn?, radostn?, nad?jepln?, beznad?jn?... N? které slovo mohl zd?raznit... Jak to na nás p?sobí? Co nám to říká?

Pomůcky: Bible nebo nakopírovaný text.

Máte-li starší děti a více ?asu, můžete zkusit pracovat s textem:

a) Podívejte se na t?i p?edpov?di o utrpení v Markov? evangeliu. Co mají společné, ?ím se liší, co je tam zajímavé?

(Biblické texty: Mk 8,31-33; Mk 9,30-32; Mk 10,32-34)

b) Najd?te druhou p?edpov?? o utrpení v ostatních synoptických evangeliích. Společné body, rozdíly, zajímavosti...

(Biblické texty: Mk 9,30-32; Mt 17,22-23; Lk 9,43-45)

c) Zkuste srovnat p?edpov?di o utrpení v Markov? a Janov? evangeliu. Společné body, rozdíly, zajímavosti...

(Biblické texty: Mk 8,31-33; Mk 9,30-32; Mk 10,32-34; J 12,27-36)

Pomůcky: Bible, tužky, papíry.

Přesah

Vyst?íhejte z ?asopis? obrázky r?zných lidí: americký prezident, slavný sportovec, otrhané dítě, byznysmen, sest?i?ka, farář, bezdomovec, papež, v?dec atd. Kdo z nich je významn?jší a d?ležit?jší? Podle ?eho se to m??í? A jaká m??ítka ukazuje Ježíš?

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Syn ?lov?ka je vydáván do rukou lidí a zabijí ho; a až bude zabit, po t?ech dnech vstane. (Mk 8,31)

Kdo se mezi vámi chce stát velkým, bu? vaším služebníkem. (Mk 10,43)

Rituál

Recitace upraveného textu z 1 K 15,1 nn: „Evangelium, které jsme p?ijali, je základem, na n?mž stojíme. Skrze n? docházíme spásy — vždy? jsme p?ece nev?ili nadarmo.“

Zp?v písn? *Hosana* (SV 74).

Podle Ž 118

U?itel: „Kámen, jež zavrhlí stavitelé,“

D?ti: „stal se kamenem úhelným.“

U?itel: „Stalo se tak skrze Hospodina,“

D?ti: „tento div se udál p?ed našimi zraky.“

Všichni: „Požehnaný, který p?ichází ve jménu Pán?!“

Okénko do bohoslužeb

Myslíte, že jsou n?jaká témata, o kterých lidé neradi slyší? A myslíte, že o n?em, co ti kolem neradi slyšeli, mluvil i Ježíš? D?ti si dnes v ned?lní škole budou povídat o tom, jak se Ježíš vydal na cestu do Jeruzaléma. Na cestu, na které ho bude ?ekat utrpení a smrt. Ale jeho u?edníci, jeho nejbližší o tom necht?li slyšet. Dozvíte se, co je zajímalo mnohem víc.

Kdo je tady v kostele nejd?ležit?jší? Fará?? Sestra kurátorka? Varhaník? Ani?ka, která vede svého brášku do ned?lky? Nebo bratr Novák, který do kostela p?ivezl sestru Procházkovou, které se špatn? chodí? P?edstavte si, že bychom se tady o to za?ali hádat. D?ti si dnes budou povídat, že u?edníci se takhle hádali. A dozvíte se, co jim na to ?ekl Ježíš.

Modlitba

Pane Ježíši, ty máš rád všechny lidi. I ty, kterými druzí pohrdají. P?išel jsi, abys i takovým pomáhal a sloužil. D?kujeme za to. Prosíme, odpus? nám, když si myslíme, že jsme lepší nebo d?ležit?jší než ostatní. U? nás pomáhat druhým a mít z toho radost.

Odkaz na píse?

[Za ty, kdo hladem trpí a bídou, prosíme](#)

[P?emýšlej, d?kuj a služ \(SV273\)](#)

[Pomoz mi, m?j Pane \(SV261\)](#)

[Ó Pane m?j, nenech mne být](#)

[Bu? v?le tvá, bu? v?le tvoje všude tam](#)

[Má duše Boha velebí \(EZ627\)](#)

[Odpus?, že dnes tak jako v?era](#)

Cílová skupina

[P?edškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

Dál p?ece nejdeme sami III (S Markem + S Matoušem a Lukášem)

Biblický odkaz (kat)

Marek 9,30–41